

Mogfelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évkönyvre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordautó 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorát 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj. — Hirdetések felvételének helyben: a kiadó-hivatalban és Demjen László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bocsben: Haasenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent Nyititári cikkek: sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők. — Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

A rütti-i (Zollikofeni) földmívelési iskola Schweizban.

III.
Karlsruhe, jul. 27. 1871.

A külgazdaság folytatása.

Az egész birtok kiterjedése 160 Juchart azaz 111 catastralis hold és 160⁰, s a főcsüly rajta a takarmány termelésre van fektetve, mint erről alább mindjárt meg is győződhetünk. Szalmás gabonán kívül természetesen kevés kereskedelmi növényt is, de annál több gumos növényt p. u. burgonyát, mely táplálékuk fő tárgyát képviseli.

Fordulóira beosztott gazdasággal nem bajlódnak, hanem tökéletes váltó gazdaságot üznek. Ugarról szó sincs, s a mint egyik terményt betakarította, földjét azonnal trágyázza, szántja és veti be.

Talaja általán véve mindenütt agyagos, s az egész birtok a tulságos nedvesség miatt alagsóveze van. Termékenységével nem dicsekedhetni, mert ha földjük megmívelésére csak annyi gondot fordítanak, mint a magyar gazdák nagyobb része, felkopnák az álluk; de a böles természet, ha megtagadta a földtől a nagy termő erőt, más eszközöket adott kezökbe, melyekkel oda hatnak, hogy földjeik a reájok tett sok munkát és költséget mentől jobban meghálálják.

Előhaladottságuk a gazdasági téren roppant nagy, szorgalmuk bámulandó, s a lézengő naplópó embert magok között nem tűrik meg. Igen nagy gondot fordítanak a trágyázásra, annyira, hogy minden udvaron feltehető a mesterséges trágya-dombok, melyek egyikén istálló-, másikán compost-trágyát láthatni. Csonliszt, guanó, gipsz náluk mindennapi, s így szalmás trágyája legfontosabb részét el ne vesztse, hogy állóját úgy mint trágya-dombját folytonosan gipszezi.

Igen nagy használatban s becsben tartatik általuk a higrtrágya, melyet nem csak trágya-dombjuk időnkénti megöntözésére, de különösen rétejk trágyázására használnak fel. A higrtrágyának — mit itt gülle elnevezés alatt ismernek — haszna igen nagy, s a réteken egyszeri kaszással több szénát biztosít, s mégis őszszel jobb legelőt ad mint a meg nem güllézett. Magam voltam szemtanúja, hogy nevezett intézetben ugyanazon rét meggüllézett részén 4 hét múlva csak nem egy lábbal volt a fü nagyob, mint a hatalmas güleiben nem részesült helyen.

Gazdaságaikat oda törekszenek emelni, hogy az inkább belterjes mint külterjes legyen, s ezt elérniök annál inkább könnyebb, mert a föld szüke s a lakosság nagy száma miatt a birtok egy elozlik közöttük, hogy a ki 50—60 Jucharttal rendelkezik, az már a nagyobb birtokosok közé számíttatik.

Ezen említett intézet területén a különböző mívelési növények a következő terjedelemben termeltek, s Juchartonként átlag véve az alább leirt hozamokat szolgáltatják.

A. Kalászos növények.

1. Buza: nagyban nem termeltetik, csak a kísérleti téren fordul elő, hol a különböző fajok, s főleg az angol fajok igen szépen diszlenek. 2. Rozs: 9 Juchart, hozama 1 Jucharttól átlag véve 4—8 malter szem, 26—40 mázsa szalma. 3. Tönköly: 20 Juchart, a kalászos növények között az első helyet foglalja el, hozama 10—15—22 m. sz., 20—30 mázsa szalma. 4. Árpa: 1 Juchart, hozama 12—15 m. sz., 15—20 m. sz. 5. Zab: 3¹/₂ Juchart, hozama 9—13 m. sz., 20—24 m. sz.

B. Gumos- és gyök-növények.

1. Burgonya, répa és murek: 12 Juchart, burgonya hozama 40—80 zsák, répa 250—400 s néha 600—800 mázsa, murek 250—500 mázsa.

C. Takarmány-növények.

1. Természetes és mesterséges rét: 36 Juchart, kaszáltatik háromszor, s ad Juchartonként 35—40 mázst. 2. Löher 1 és 2 éves: 36 Juchart, kaszáltatik kétszer, s ad 50—60 mázst. 3. Lucerna: 10 Juchart, kaszáltatik 4—5-ör, s ad 60—80 mázst.

D. Erdő.

Egy darab 30 Juchart, mely mellett évenként a fa nagyobb részét máshonnan szerzik be.

Végül ide tartoznak még a kísérleti tér faiskola, komló és lenföld, mely két utóbbi nagyon kevésre terjed, s inkább csak a mívelés megismerésére mint eladás végett természetnek. Székely Albert.

Lapszemle.

Az „Ung. Lloyd“ a jövő választásokról értekezve, nem hiszi, hogy a balpártnak kilátása volna a győzelemre, mert oly programot tett magáévá, mely a jelen körülmények közt kivétel. A személyes uniónak és Magyarország nagyhatalmi állásának ideje még nem érkezett meg, s a tekintet, hogy a balpárt programja nem lehet kormányprogram, a nép egészséges magyát vissza fogja tartani minden elhamarkodástól. Daczára ennek nem lehet tagadni, hogy a nép elégtelenség óhajokat ébreszt, — melyeket nem szabad figyelmen kívül hagyni. — Igyekeztek tehát a Deák-párt szóval és írásban a tömeget a valódi politikai helyzet s az iránt felvilágosítani, mikép 3 rövid év alatt nem lehet a feudális álla-

potokból a civ tió teljes dicsfényébe kiemelkedni. A hátralevő évet pedig használja fel a kormány és Deák-párt a mulasztások helyreállítására s annak bizonyítására, mikép higgadt számlással, de ernyedetlenül törekszik a haladás felé, s az eredmény biztosítva lesz.

A „Reform“ idején valóán látná, — hogy a Deák-párt is szervezkedik, miként az ellenzék, bár más, a szabad polgár méltóságát nem sértő módon, hanem általános szabályok kidolgozása által, melyek értelmében tanácskozásait vezethetné. Ha megalkotta a párt a ki-egyeztést, véghez vitte, a mit jónak ismert és tudott, kell, hogy annak megőrzésében is buzgalmat, erélyt fejtsen ki, a mit most nem tesz, pedig, ha az ellenzék a közjogi opponálásnál megmaradva, — kormányképtelenül jutna többségre, a mostani majoritás e lanyhasága beláthatlan károkat okozna az országnak.

Északi tenger.

Helgoland-sziget, július 25. 1871.

II.

Jul. 26. Ma indulni akarék visszafelé Brémába, de a tenger haragja még mind itt tart, jobbnak tartják helyt ülni a kemény földön, hol nem ing a talaj az ember lábai alatt, tehát maradok péntekig, tán addig csend áll be, pedig sietnem kellene hazafelé. Hanem már mindegy, itt megélek, míg a pénzembert tart, ferdezedem én is a tengerben csak azért is, ha ő meghányt-vetett tagnapelőtt keményen, én is megrugdosom őt jobbról-balról; az igaz, hogy ez ránézve csekély boszuállás, számba sem veszi.

Ne hogy azt véle valaki, hogy én most a tengerre mérgelődöm; s hogy megmutassam, hogy csakugyan nem haragszom a tengerre, megyek fel egyenesen a világitó toronyba, gyönyörködni az ő egyszerű játékában, viszem magammal írószereimet, s ott folytatom egy kis asztalon e sokféle ágazó jámbor levelet.

A világitó torony, 1 órával később. — Ah! minő kilátás! minden irányban beláthatlan zöld víztérség, melyről ezüst színű hullámhalmok emelkednek s tűnnek el, egyik a másikat kímélet nélkül eltiporva; a játszi napsugarak kikibujva a borongó felhők megöl, megmészkolják e halmokat s ilyenkor még elevenebb zöld színt nyer egyik másik völgyvidék, s úgy tetszik, mintha az ember egy búján termő mezőt látna május végén, midőn a szél lengeti a sötétzöld buzákat. A szem megtagadja a szolgálatot, s elvégre is bezáródik a láthatár; úgy tetszik, mintha egy hegyvonal zárná el a további tért egész kerekben, s mintha az ember egy kerek vár közepén állana. A tenger nem közönséges látvány; természetben való megtestesülése annak a nyiltságnak és szabadságnak, melyről a költők álmodoznak — és látnak és írnak nagyokat, tündéreseket, melyek ragadnak magokkal, s melyeknek magas régiójába a közönséges lélek nehezen emelkedhetik fel, bár mily nagy erővel ragadják is a képzelet szárnyai. De ime az ég beborult nagy hirtelenséggel, délnyugatról, setét terhes felhők emelkedének fel a térségtől, villámok hasogatják a felhőtornyokat, kemény meydörögés rázza ingatag falaikat, nagy szél bontakozik ki e falak megöl, kezdi korbácsolni a tengert. A tenger nagyokat jajdul, nagy hullámokban nyúgi ki magát és e nyögések nagy morgással olvadnak össze. Úgy tetszik, mintha a Neptunus emelkednék ki tüsszkölő négyes fogatával, megnézi, hogy Aeolus mint excedál az ő birodalmán. A vízi istenek mind fegyverre kelnek s hullámszekéren jelennek meg, hogy feltartoztassák a dühös szélparipákat, melyek Aeolusnak megtagadván az engedelmességet, féktelenül nyargalnak a mélésegek felett. Már most nézzed, kedves olvasó a esatát, mely itt foly, és bámujd a természet erőin — és hajolj meg az erők kutteje előtt és imádkozz! . . . Ne félj, nem vagyunk a esatátéren, a toronyban ülünk. Úgy-e kezdud érteni a régen pihenő görög és római költők phantasiáját és nyelvét, mely a nagy műveket előallítja, s melyen a nagy énekek elzengettek egykor, s ma is hallhatók? olvasd e költőket, szép országot nyitnak meg lelked előtt e művek ma is!

A esata elvzért — kifáradva mindkét fél, visszavonult. — Szálljunk le mi is a toronyból, s beszéljük el a torony belsejét, hogy hallják és hallván lássák mások is. 20 évvel ezelőtt, mikor még én is ifju valék, nekem is meglehető phantasiám volt, de már Pegusom kissé megvénült, nem igen akar magasan hordozni, azért ne is erőlködjünk, bizzuk a szárnyalást a fiatal költőkre, úgy is van elég Magyarországon, — ne untassuk tehát az olvasót, — írjuk le a száraz sziget. Dersi József.

Egy sugalmazott röpirat.

„Az alkotmányhü párt és a Hohenwart-miniszterium.“ Ezen „politikai tanulmány“ a „N. fr. Pr.“ szerint Hohenwart egyik barátja által s a miniszterelnök inspirátója szerint íratott s czélja a németek gyűlölségét lohasztani. A röpirat — írja a „N. fr. Presse“ — azon kezd, hogy beösméri, miszerint az alkotmányhü pártban sok az értelmiség és vannak benne jó osztrák érzelmű hazafiak s a kormány sajnálja, hogy egy ilyen párt iránta ellenséges. Hohenwart, ki a kis nemzetiségek iránt is előzékeny, nem akarhatja a vizslyt a nagy németzabadelvű párttal. Az osztrák állam alapeszméje a népek

egyesítése. Ez volt czélja az alkotmányhü pártnak, és erre törekszik a kabinet is. Minden osztrák kormány mindig azt fogja akarni, s ezért igazolatlan az alkotmányhüek vádakodása a Hohenwart kormány ellen. E kormány s azon párt között az ellentét nem lehet engesztel-hellen. Honnan ered hát köztük a háboru, mikor mindkét tényező ugyanazon hazafias törekvéssel bír.

A födifferencia azon nézetkülönbségben fekszik, mennyi önkormányzat adható az egyes országoknak. Az alkotmányhü pártnak elméletben van igaza, midőn vitatja, hogy az államerek szervesen összetartsanak, de a gyakorlatnak alkalmazkodni kell a konkrét állam viszonyaihoz. Az alkotmányhü párt még mindig centralizálni akar, holott Ausztria természete ellenére centralizáltabb, mint Északamerika vagy a Svájc. Hohenwart nincs el-lene a központosításnak, de ő csak annyiban akarja, a mennyiben kivihető. Többet ennél pedig okszerűleg az alkotmányhü párt sem akarhat.

A második differencia az, hogy Hohenwartot az alkotmány ellenségének tartják. De ez igazságtalan, mert ő az alkotmány legiparkodóbb előmozdítója. Most az szétesik a nem alkotmányhüek ellenszegülésén, Hohenwart pedig megnyeri neki a szlávokat s így ezt helyreállítja és megszilárdítja, így hát kormány és német ellon-zék e pontban is egy értelemben vannak.

Egyik differencia, hogy az ellenzék a kormány után törekszik. De az ellenzék nem kormányképes, mert nincs meg benne az erkölcsi erő, magát az állam érdekeivel azonosítani. Mert Ausztriát jelenleg nem kormányozhatja egy pártember, hanem csak egy államférfiu.

Végre a miniszterium azzal vádoltatik, hogy föderalismusra vezet. Ez nem áll. Bizonyosága a kormány galicizai javaslata, mely nem oly szeparatista, mint a Rechbaueré. De a kormány minden népet ki akar elégiteni, anélkül, hogy egyiket is kiválasztaná az államból.

A kormány tiltakozik az ellen, mintha a német nemzetiséget legkevésbé sérteni akarná. A német elem állása Ausztriában olyan, hogy az állam lételevel van összeforruva, ezért nem képzelhető oly osztrák érdek, mely a németek ezen állását kívánhatná megingatni. De azt nem is lehet megingatni, mert igen szilárd. De a német érdek független azon jelszöktől, melyeket a pártpolitika kikiált. A németeknek nincs okuk közjogi paragrafusokban keresni menedéket és nincs okuk félni, ha ezen alkotmány paragrafusain változás történik.

A „Kol. Közl.“ eredeti távsürgönye.

Bécs. Vilmos császár 13-kán érkezik Salzburgba, itt lesz a találkozás. A cseh lapok általában elutasítják a „Hohenwart“-féle röpiratban vázolt kiegyezési programot.

Belgrád. A szerb kormány kölcsönt sem vesz fel, nem is készülődik.

Cattaro. Az albaniai lázadás terjed, nem tudni, honnan van pénzük. A török csapatok érkezettét sürgeti a kormányzó.

Konstantinápoly. A szultán azt követeli az egyiptomi alkirálytól, teljesítse mindenben a Porta parancsait, kívánatait, különben mint lázadó vazallal bánik el vele s minden kiváltságaitól megfosztja.

Legújabb táviratok.

Páris, aug. 3. A mai hivatalos lap tudatja, hogy a saját kérelmére állásától felmentett Favre helyébe Remusat Károly nevezetett ki külügyérül. — A balközép által részben elfogadott tvjavaslat, mely Thiers hatalmának ily czim alatt leendő meghosszabbítására vonatkozik: „A köztársaság elnöke,“ a jövőhéten kerül a nemzetgyűlés elé.

Frankfurt, aug. 3. A német császár 11-én érkezik Gmundenbe, 12-én pedig Ischlbe, a honnan 13-án Gasteinba megy. Általános a hit, hogy a német császár Ischlben találkozni fog uralkodó párukkal.

Páris, aug. 2. A keleti vasut igazgatósága tudatja, hogy az expresszvonatok Bécsbe ismét rendszeresen megindítottanak.

Páris, aug. 2. A 190 szavazatot számló balközép szombat elhatározta, hogy indítványozni fogja Thiers kinevezetését a köztársaság elnökévé három év tartamra. Thiers nevezi ki az alelnököt, ki egyszersmind miniszterelnök lenne. — Itt a rend barátiból egylet alakult mely czéljaul tűzte ki az internationalis egylet üzemelnek el-lensúlyozását.

Páris, aug. A „Siecle“ jelenti, hogy a balközép tvjavaslatot fog beterjeszteni Thiers felhatalmazásának meghosszabbítása iránt egy felelős miniszteriummal. A „Siecle“ hozzá teszi, hogy az indítvány legalább 300 képviselő részéről el fog fogadlatni.

Páris, aug. 3. A kormány a bizottsággal oda egyezett meg, hogy a főtanácsok elnöksége mindig a

legidősebb tagra bizassék. A községek feletti feltügyelet a municipiumok rendezéseig az államnak marad fenn-tartva.

Berlin, aug. A „Kreuzt.“ jelenti, hogy a császár találkozása Ferencz József császárral sem Salzburgban, sem Gasteinban, hanem talán Ischlben fog megtörténni. — Bismarck herezeg legközelebb tengeri fürdőbe megy.

Páris, aug. 3. A pénzügyminiszter kifizette az első milliárdot s ezen összeget aug. 25-éig 1500 millióra fogja kiegészíttetni.

KÜLFÖLDI HIREK.

A „Moniteur universel“ írja: Két volt császári miniszter megerősítette az 1870-ki háborura vonatkozó kormányzati tények megvizsgálásával foglalkozó bizottság előtt, hogy valóban létezik Flcury tábornok, szentpétervári követ egy sürgönye, mely tudatja, hogy Werth és Forbach után az orosz czár megígérte, miszerint minden áron azon lesz, hogy Franciaország területi épsége megóvassék.

Ily határozott állítással szemben, a nyomozó bizottság Flcury tábornokot ama sürgöny közlésére kérte föl és őt magát is ki fogja hallgatni e nagyfontosságú ügyben.

A francia budget-bizottság mig az ország segédforrásait szaporítani törekszik, egyszersmind a közigazgatási eljárást is egyszerűsíteni és javítani iparkodik. Egyéb reformok között a pénz beszédése a departementek és kerületek székhelyein megszüntetnek s e helyett országos pénztárnokok nevezetnének ki.

A nemzetgyűlés katonai bizottsága megidézte Canrobert és Bazaine tábornagyokat, valamint Wimpffen és Failly tkoakat s ez utóbbi már Versaillesban van.

A poroszok Páris körül szüntelenül szaporítják őrségüket; így Charentonba és Joinvillebe két új csapat érkezett, mig Argentuilbe 500 embert adtak újabban; ugyanily szaporítás történt a többi örállomásokon is.

Épen most Páris szomszédságában, Villeneuve l'Étang-úal, egy új tábor állítottatott fel. — A párisi köz-fal kapuinak kijavítása végetti munkálatok tevékenyen folytatottanak.

Berlinből 1-ről jelentik, hogy miután a francia hadtfoglyok tömeges elszállításá mintegy 8 nap óta be van végezve, a foglyok közül még csupán a betegek és a fegyenczek vannak a német határokon belül. A betegek összes száma 42 tisztből és 700 emberből áll. Büntetések kitöltése végett több porosz egy s bajor várban tíz tiszt és mintegy 80 ember tartatik vissza.

London, aug. 2. A rumenai vasuti részvényesek bizottsága tiltakozik a román kölcsön ellen.

Berlin, aug. 2. A kormány el van határozva, ha a kath. igazgatás tovább tart, bezárni a kath. gymnasiumokat.

Bukuresti táviratok szerint az országban erős izgatás foly Károly fejedelem ellen. Jassiban és Pitestiben összeesküvéseket fedeztek föl. Beust erőlyesen felszólalt oly osztrák-magyar alattvalók érdekében, kik (Straussbergféle) kötelezvények birtokában vannak; úgy szintén Bismarck is a porosz alattvalók érdekében. A helyzet igen élére van állitva.

UJDONSÁGOK.

— Ö Felsőgek hir szerint megígérték gr. Széchényi Ödönnek, hogy a f. é. szeptember havában Pesten nagy pompával megtartandó magyarországi tűzoltó szövetségű ünnepélyt jelenlétükkel meg fogják tisztelni.

— A honvédelmi és közoktatási miniszteriumok közt létrejött megegyezés folytán az olyan néptanítók, kik növendékeiket a tornaszaton kívül, a fegyverkezelés, czéllövészet s katonai gyakorlatok elemeire oktatják, miután ezáltal ugyszólván folytonosan katonailag gyakorolják magokat, béke idején a tetleges szolgálat-tétel s az ősi gyakorlatok alól fölmentetnek.

— Az állami számvévszék, a hatásköréről szóló törvény 27. §-a folytán saját ügykezelésének az állam összes számviteli rendszerének és az államadósság ellenőrzésének szabályozásáról tvjavaslatot kellet-vén az országgyűlés elé terjeszteni, ennek kidolgozására bizottságot küldött ki, melynek munkálata megvitátás végett legközelebb közzé fog tétetni.

— A katonakincstári felszerelvények tárgyában a közös hadügyminiszterium az iránt kereste meg a m. igazságügyminiszteriumot, miszerint az ezen tárgyak eladása, megvevése és becsérlése iránt fenálló tilalomra az 1861. oct. 18. és 25-én kelt 13,337 számú magyar és 2813. sz. erdélyi udvari cancellariai rendeletek alapján a törvényhatóságok törvényszékeit újból emlé-keztosse.

— Jókai kis alkalmi költeménye a füredi „Gizella“ gőzös felavatására így hangzik:
Tüz mozdit, víz hord, ég oltalmazza futásod,
Légy a derűben gyors, és a viharban erős,
Mint védnőd, a nép kedvelje maradj, te Gizella,
S a ki magyarnak avat, szent legyen a honi bor!

